

Robert
Walsler
Haydut

2. BASKI
Çeviri: CEMAL ENER

♥ can
roman

ROBERT WALSER

HAYDUT

Der Rauber, Robert Walser

© 1986, Suhrkamp Verlag, Zürich

Sonsöz: Martin Jürgens

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Robert-Walser-Stiftung (Zürich) izniyle alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2016

2. basım: Ağustos 2018, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Şebnem Sunar

Düzelti: Aylin Samancı

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Őti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. GumŐsuyu Cad. Dalgıç İŐ Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-2996-6

© eviri: S. Fischer Vakfı, Hamburg

Bu kitap adaŐ Alman edebiyatı dizisi ADIMLAR/SCHRITTE Projesi erevesinde S. Fischer Vakfı, Ernst Reuter Girişimi ve PRO HELVETIA desteğiyle Sezer Duru (İstanbul) ve Carl Holenstein (Zürich) editrlunde yayımlanmıştır.

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ő.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750729966

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

ROBERT WALSER
HAYDUT

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Cemal Ener

Robert Walser'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Gezinti, 2011

Tanner Kardeşler, 2011

Yardımcı, 2013

ROBERT WALSER, 1878'de İsviçre'de doğdu. 1895'te aktör olmak için Stuttgart'a gitti; ancak bu gerçekleşmeyince 1896'da Zürich'e yerleşti. İlk şiirleri 1898'de yayımlandı. Bir süre sonra çalışmaları, Franz Blei'in dikkatini çekti; onun aracılığıyla *Die Insel* dergisinin çevresinde bir araya gelen yazarlarla tanıştı; bu dergide öykü ve şiirleri yayımlandı. Araya giren askerlik döneminde yaşadıkları, 1908'de yayımlanacak *Yardımcı*'ya temel oluşturdu. İlk kitabı *Fritz Kochers Aufsätze*, 1904'te Insel Yayınevi'nden çıktı. Walser, 1905'te Berlin'e taşındı. O yıllarda pek çok kısa öykünün yanı sıra *Tanner Kardeşler*, *Jakob von Gunten* ve *Yardımcı*'yı da kaleme aldı. 1913'te yeniden İsviçre'ye dönen Walser, bu dönemde düzyazı ve öykülere yoğunlaştı. Savaş yıllarında yeniden askere çağrıldı. 1921'de Bern'e gitti; o dönemde üslubu daha da radikal bir nitelik kazandı. Pek çok şiir ve düzyazının yanı sıra *Haydut* adlı romanı da bu döneme aittir. Bu çok verimli yılların ardından Walser, sağlık sorunları nedeniyle ölünceye dek (1956) yaşamının 57 yılını bir sanatoryumda geçirdi.

CEMAL ENER, 1959'da Adana'da doğdu. İstanbul'da Avusturya Lisesi'ni bitirdikten sonra Viyana Üniversitesi'nde felsefe ve iletişim bilimleri öğrenimi gördü. Halen çevirmenlik yapmakta olan Cemal Ener, Kafka, Roth, Handke, Kraus, Schlink, Kehlmann, Oflaum, Dinev gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı. Ener, 2010'da Tarabya Çeviri Teşvik Ödülü'nü aldı.

Yazının Kaçış Noktası “Mikrogram”lar ve *Haydut* Romanı

Werner Morlang'ın hatırasına

Robert Walser, İsviçreli redaktör Max Rychner'e yazdığı (*Neue Schweizer Rundschau*) 20 Haziran 1927 tarihli bir mektubunda, geçmişte yaşadığı yaratıcılık, daha doğrusu yazma bunalımından ve bu krizi aşmak için bulduğu bir yöntemden söz eder:

Taslak tabirini kullanmakla, esasen size koca bir yaratım ve yaşam hikâyesi anlatmış oluyorum; çünkü şunu bilmelisiniz ki, beyefendi, bundan yaklaşık on yıl önce, ürettiğim her şeyi, başta durak sayarak ve derin bir tefekkür içinde, kurşunkalemle karalamaya başladım, böylelikle yazma süreci doğal olarak adeta devasa boyutlar kazanan, zahmetli bir tecrübeye dönüştü. Yaşadığım gerçek azapları, yazıhanelere özgü bir kopyalama sistemiyle tutarlı bir biçimde birleşen bu kurşunkalem sistemine borçluyum ancak bu azap bana sabrı öğretti, öyle ki, sabretme sanatının bir ustası oldum. (...)

Bu satırları yazan kişinin, dolmakaleminden feci bir biçimde, dehşetle nefret ettiği, size anlatamayacağım ölçüde bıktığı bir an geldi; dolmakalemi daha eline alırken aptallaşıyordu ve kendini bu dolmakalem tiksintisinden kurtarmak için kurşunkalemle çiziktirmeye, çizmeye, oyalanmaya başladı. Kurşunkalem sayesinde, yeniden daha iyi oynayabiliyor, daha iyi yazabiliyordum; yazmanın hazzı yeniden canlanıyor gibi geliyordu bana. Sizi temin ederim ki, elim dolmakalemle

ciddi bir çöküntü, bir tür kramp geçirmişti (daha Berlin'deyken başladı bu); bu kasılmanın pençesinden, kurşunkalem yolunda güçlükle, ağır ağır ilerleyerek kurtuldum. Acz, kramp, hissizlik, daima bedensel olduğu kadar, ruhsal bir şeydir de aynı zamanda. Yani bir anlamda elyazıma, elyazımın dağılıp çözülmesine yansıyan bir sarsıntı dönemi geçirdim ve kurşunkalem ödevlerini temize çekerken, bir oğlan çocuğu gibi yeniden öğrendim – yazmayı.¹

Yazarın eserini önce kurşunkalemle bir taslak olarak kâğıda geçirmesinden ibaret gibi görünen ve olağan sayılması gereken bir çalışma biçiminin neredeyse tılsımlı bir yöntem keşfedilmişçesine paylaşılması, okura ilk bakışta şaşırtıcı gelebilir. Ancak Berlin'de geçen gençliğinin (1905-1913) hiç değilse ilk yıllarında, olağanüstü üretken bir dönem geçirmiş, art arda üç roman, şiir ve kısa anlatı kitapları yayımlamış, yazdıklarının “tek bir satırını bile asla değiştirmedini”² ifade etmiş bir yazar için, bu kriz –kendisinin de pekâlâ farkında olduğu gibi– sadece bir “elin geçirdiği çöküntüye” indirgenemeyecek ruhsal bir ketlenme olmalıdır. Ancak bu kurşunkalem yönteminin, yazara nasıl bir kurtuluş yolu açtığını görmek için, okurların daha çok uzun yıllar beklemeleri gerekecektir zira R. Walser, yukarıdaki mektubunda veya birkaç kısa metninde ima yoluyla değindiği bu (kendi deyimiyle) “Kurşunkalem Bölgesi”ni yaşadığı sürece hiç kimseye açmamış, buna karşılık yayımlatmayı düşündüğü metinleri temize çekerek sayıları yıldan yıla azalan dergilere, gazetelere ve yayınevlerine postalamakla yetinmişti. Birinci Dünya Savaşı ve onu izleyen buhranlı yıllarda İsviçre dışındaki yayıncılarını büyük ölçüde kaybeden Walser, buna rağmen neredeyse “kahramanca” bir inat ve kararlılıkla yazmayı sürdürmekteydi. Ama yaşarken yayımlatabildiği son kitabı 1924 tarihli *Die Rose* (Gül) olmuştur.

Rychner'e yazdığı mektuptaki sözlerine bakarak yazarın bu taslak yöntemini uygulamaya yaklaşık 1917 yılında, Berlin'den ülkesine döndükten sonra yerleştiği (ve doğduğu şehir

1. Werner Morlang, “Im Tarnzauber der Mikrografie”, *DU* 730 içinde, Ekim, 2002. (Ç.N.)

2. Walter Benjamin, “Robert Walser” çev. Şebnem Sunar, Robert Walser: *Tanner Kardeşler* içinde, çev. Cemal Ener, Can Yayınları, İstanbul, 2011. (Ç.N.)

olan) Biel’de geçtiğini düşünebiliriz. Ancak Walser’den günümüze ulaşan bu kurşunkalem metinlerinin tümü, faal yazarlık hayatının son dönemini geçirdiği Bern’de yazılmıştır ve 1924-1933 yılları arasına tarihlenir.

Walser 1921 yılında yaşamaya başladığı Bern’de payına düşen iki miras sayesinde Berlin ve Biel’de yaşadığı maddi sıkıntılardan bir ölçüde kurtulmuştu. Ancak sürdürdüğü bohem hayat, toplumla ve giderek edebiyat ve yayıncılık çevreleriyle arasında hızla bir uçurum açılması ve yazarın yalnızlaşmasıyla sonuçlandı. 1929 yılında geçirdiği ağır bir ruhsal sarsıntı sonucunda kısmen ablası Lisa Walser’in de ısrarıyla Bern’deki Waldau Kliniği’nde tedavi altına alınacaktı. Walser’in Waldau’da geçirdiği dört yıl boyunca yazmayı ve yazdıklarını yayımlatma çabalarını sürdürdüğünü biliyoruz. Ancak 1933 yılında idari gerekçelerle, atalarının memleketi olan ama kendisinin daha önce hiç yaşamadığı Appenzell bölgesindeki Herisau Psikiyatri Kliniği’ne –istemediği halde, zorla– nakledilmesi, yazmayı nihai olarak bırakmasına neden oldu. Bundan böyle kalemi ve kâğıdı ancak birkaç kısa mektup yazmak için eline alacak ve 1956 yılındaki ölümüne dek tüm diğer hastalar gibi, hastanenin verdiği görevleri –neredeyse abartılı bir gayretle– yerine getirerek yaşayacaktı. Herisau Kliniği’nde geçirdiği bu 23 yıl içinde, Robert Walser’in başına gelen yegâne sevindirici olayın İsviçreli yazar ve sanat hamisi Carl Seelig’le tanışmak olduğu söylenebilir. Walser, 1936 yılında kendisini hastanede ziyaret eden Seelig’e başta oldukça şüpheli yaklaşmışsa da,¹ çok geçmeden yakınlaşmışlardır. Seelig, Walser’in (Elias Canetti’nin deyimiyile) bu “modern çağ manastırında” geçen hayatının son döneminde, yazarın en yakın (belki de biricik) arkadaşı, giderek yasal vâsisi ve yayıncısı olmuştur.

Yasal hakları Robert Walser henüz hayattayken, Carl Seelig tarafından devralınan devasa bir edebî mirasın şüphesiz en ilginç ve önemli parçası, yazarın “Kurşunkalem Bölgesi” diye nitelendirdiği ve yabancı gözlerden özenle sakladığı taslaklardır. Takvim yapıklarının, yazara gönderilmiş mektupların ve

1. Bkz. Carl Seelig, *Wanderungen mit Robert Walser*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a. M. 1977, s. 7-8. (Ç.N.)

mektup zarflarının boşlukları, dergi sütunlarının kenarları gibi, çok farklı nitelikte ve boyutlarda (büyük bölümü atık) kâğıtlara yazılmış bu taslaklar, 526 sayfalık bir tomar oluşturmaktadır. Bu edebî miras açıldığında, Walser'in taslaklarını kimseyle paylaşmama konusundaki kararlılığının yazıdaki izdüşümüyle karşılaşılır: “Karınca duası”nı andıran bu elyazmalarını okumak imkânsızdır. Nitekim Carl Seelig de uzun boylu bir çalışma yapmayı gerekli görmeden, burada gizli/şifreli bir yazıyla karşı karşıya olduğunu düşünür. Bununla birlikte bu tomar içinden gelişigüzel seçtiği bir sayfanın tıpkıbasımını, yazarın ölümünden yaklaşık bir yıl sonra, İsviçre'nin saygın sanat/edebiyat dergisi *DU*'nun Ekim 1957 tarihli sayısında yayımlar. Aynı dönemde, Köln Üniversitesi'nde Robert Walser üzerine bir tez hazırlamakta olan genç bir doktora öğrencisi, Jochen Greven, dergide gördüğü bu elyazmasının –mercek yardımıyla– okunabileceğini fark eder. Zira bu metinler gizli bir yazıyla değil, boyutları bir ile dört milim arasında değişen aşırı küçültülmüş harflerle olsa da, Latince'deki *currere*, yani “koşmak” fiilinden türetilmiş “Kurrentschrift” (Kurrent yazısı) diye bilinen bir Alman alfabesiyle yazılmıştır. Uzun ve zorlu uğraşlar sonucunda “Mikrogram” diye adlandırdığı bu elyazmalarını inceleme iznini elde edebilen Jochen Greven, bu taslak metinlerinin, büyük bölümüyle daha önce hiç yayımlanmamış yazılardan oluştuğunu saptar, dahası önündeki kâğıt yığınının içindeki sayfalardan ilk bakışta kolayca ayrılabilen, daha büyük boyutlu (ve daha beyaz) 117 adet resim kâğıdına dağılmış olmakla birlikte, az çok bütünlük taşıyan iki uzunca metnin varlığını keşfeder. Greven, 1966 yılından itibaren yayıma hazırlayacağı Robert Walser'in toplu eserlerine, *Haydut* ve *Felix Szenen* (Felix Sahneleri) başlığını verdiği (elyazmalarında başlık yoktur) bu iki metni de dahil edecektir. Greven'in Martin Jürgens'le birlikte deşifre ettiği ve transkripsiyonunu gerçekleştirdiği *Haydut* romanı 1972 yılında ilk kez okuyucuyla buluşur.

İrili ufaklı 526 elyazması sayfaya dağılmış olan Robert Walser'in “Mikrogramlar”ı, bugün Walser sevdalısı iki edebiyat emekçisinin, Werner Morlang¹ ve Bernhard Echte'nin

1. 2009 yılında Züriç'teki evinde ziyaret ederek tanışma şansına kavuştuğum

uzun yıllara yayılan fedakârca çabaları sonucunda eksiksiz olarak deşifre edilmiş ve yayımlanmıştır. Kurşunkalem Bölgesi¹ başlığıyla, yaklaşık 4.500 sayfa uzunluğunda altı cilt halinde yayımlanan bu dev edebî mirasın bir yazar olarak Walser'in yeniden doğuşuna, hatta giderek efsaneleşmesine yaptığı katkıyı belirtmek bile gereksizdir. Ancak atık kâğıtlara neredeyse saplantılı bir titizlikle, muntazam sütunlar halinde –deyim yerindeyse– adeta “kazınmış” bu yazıları, kısa yoldan Walser'in geçirdiği ruhsal sarsıntıya bağlamak çok yanıltıcı olur. Şiirler, denemeler, –Walser'in deyişle– “küçük nesirler”, gözlemler, çağrışımlar, fikirler ve bir *Haydut* romanı: birbirinden çok farklı türlerde ve içeriklerde bunca yazının, her türlü düzen-ilkesine inatla direnir gibi görüldüğü bu yan yanallığı (ki bu *dağınk bi-tişiklik*, *Haydut* romanının kendi içinde de büyük ölçüde tekrarlanır), her türlü mistifikasyonun ötesinde, bir zanaatkârın işliğine benzetebiliriz. Robert Walser –mektubunda da bizzat vurguladığı gibi– çocuksu bir oyun hevesiyle daldığı harflerin ve yazının dünyasında, özgürlüğünü ve kendiliğindenliğini dilin ve toplumun normatif taleplerine karşı koruyabileceği bir kabuk yaratmıştır. Adam Phillips'in Pessoa (ve *Huzursuzluğun Kitabı*) için söylediği gibi, “kıymetli olanla anlamsız olanın bu akıl almaz birleşimi”² Robert Walser'in mikro-kozmosu; ya da daha doğru bir ifadeyle: İçinde sadece Robert Walser'in rahat edebileceği “mikro-kaosudur”. Geçen yıllar içinde daha da küçülerek yazının ufkundaki bir sonsuzluk noktasına doğru kaçır gibi görünen mikro-harflerin “hikmetini” anlamak için, belki de edebiyatın dışında kalan bir alandan, görselliğin kurgusundan yardım isteyebiliriz. Erwin Panofsky, perspektif üzerine yazdığı çığır açıcı kitabında, “...baştan kabul edilmiş öncüllerden hareket ederek aynı doğrultuda devam etmenin” bir tıkan-

ve dört yıl sonra (2013 Mayıs'ında) kılavuzluğu sayesinde Walser'in Bern'ini tanıma fırsatı bulduğum Werner Morlang, elinizdeki bu çeviri yayıma hazırladığı sırada, 18 Kasım 2015'te 66 yaşında vefat etti. Edebiyatın bu büyük emekçisini, burada saygıyla anmayı bir borç bilirim. (Ç.N.)

1. Robert Walser, *Aus dem Bleistiftgebiet*, Cilt 1-6, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a. M. 2003. (Ç.N.)

2. Adam Phillips, *Hep Vaat Hep Vaat*, çev. Ferit Burak Aydar, Metis Yayınları, İstanbul 2007. (Ç.N.)

ma noktasına dayanmasıyla oluşan “şiddetli geri tepmeler”den söz eder: “... bunlar çoğunlukla, öncülük rolünün, sanatın yeni bir alanına ya da yeni bir türe aktarılmasını beraberinde getirir; tabii eskilerden bu yana elde edilmiş başarılarından da feragatle yapılır bu; başka bir deyişle, görünüşte daha “ilkel” olan temsil tarzlarına dönüş söz konusudur. Çünkü bu dönüşler, eski yapının enkazından yeni bir yapının kuruluşu için faydalanma olanağı doğurur; araya mesafenin girmesi, eskiden zaten ele alınmaya başlamış sorunların yaratıcı bir biçimde yeniden gündeme gelmesi için uygun zemini hazırlar.”¹

Ya da Robert Walser’in 1902-1903’te ablası Lisa’ya yazdığı bir mektuptaki ifadesini tekrarlayacak olursak: “Basitleştir sadece. Basitleştirmekte muhteşem bir yan var. Ama aslına bakarsan, bunu da yapmamalı insan, bu zaten kendiliğinden olur.”²

“Kurşunkalem Bölgesi” bu özgül bağlamda –deyim yerindeyse– Robert Walser’in hafriyat sahasıdır.

Cemal Ener

1. Erwin Panofsky, *Perspektif: Simgesel Bir Biçim*, çev. Yeşim Tükel, Metis Yayınları, İstanbul, 2009, s. 30. (Ç.N.)

2. Alıntılayan: Peter Utz: *Die Kalligrafie des “Idioten”*, Text und Kritik, sayı 12/12a, Ekim 2004, Münih, 2004. (Ç.N.)

Edith onu seviyor. Bu konunun ayrıntıları daha sonra. Belki de Edith beş parası olmayan o hayırsızla asla ilişki geliştirmeye çalışmamalıydı. Edith'in huzuruna kadın vekiller, nasıl söylesek, sefireler göndermiş olduğu anlaşılıyor. Onun her yerde hanım arkadaşları var ama o arkadaşlardan hiçbir hayır gördüğü yok; hele hele, deyim yerindeyse şu meşhur yüz franktan da bir şey çıkacağı yok. Bir zamanlar düpedüz yumuşak başlılığı, yardımseverliği yüzünden yüz bin markı başkalarının eline vermişti. Ona gülecek olsanız, o da hemen katılır size. Sadece bu kadarı bile hakkında yeterince düşündürücü bir izlenim vermeye yeterdi. Tek bir dostu bile yok. Burada, bizlerle birlikte geçirdiği "tüm bu zaman süresince" beyefendiler arasında bir saygınlık kazanmayı başaramadı. Bundan daha vahim bir yeteneksizlik düşünebiliyor musunuz? Kibar tavırları çoktandır bazılarının "sinirine" dokunuyor. Ve şu zavallı Edith onu seviyor ve o da şu aralar, hava sıcak yaptığı için, akşamın saat dokuz buçuğunda yüzmeye gidiyor. Bana göre hava hoş, yeter ki kendisi sızlanmasın. Onu adam etmek için ne zahmetlere girildi. Bu Perulu ya da işte ne diyorsa artık kendisine, bunu yalnız başına başarabileceğine mi inanıyor? Yine ne istiyorsun? Ona, buna benzer ifadelerle hitap ediyor çalışan

kızlar; ve Tanrı bilir, artık ne mene bir koyun kafalıysa kendisi, ona isteğini sormalarının bu tarzını büyüleyici buluyor. Çoktan beridir sağda solda tam bir parya gibi davranıyorlar ve o hâlâ seviniyor buna. Sanki suratına şöyle haykırmak ister gibi bakıyorlar: “Şu densiz herif yine mi çıktı ortaya? Of, ne can sıkıcı!” Kendisine böyle aksi bakmaları, eğlendiriyor onu. Bugün biraz yağmur yağdı ve Edith onu seviyor işte. İlk gördüğü andan itibaren adeta içtenlikle sevdi onu ama o buna ihtimal vermiyordu. Ve şimdi bir de onun uğruna ölen şu dul. Caddelerimizden birinde bir dükkânı olan, az çok mükemmel bu kadına yeniden döneceğiz şüphesiz. Şehrimiz büyük bir çiftliğe benziyor; parçaları öyle tatlı bir bir uyum içinde ki. Bu konuda da söylenecek daha çok şey olacak. Buna rağmen sözü kısa keseceğim. Size yalnızca edepli şeyler anlatacağımdan emin olabilirsiniz. Zira kendimi kibar bir yazar olarak görüyorum ama belki de tamamen benim budalalığımdandır bu. Belki araya pek o kadar kibar olmayan birkaç şey de karışabilir yani. İşte şu yüz franktan da sonuçta hiçbir şey çıkmadı. Sevimli önlükler giymiş genç kızların karşısına çıktığında şöyle şeyler işitmekten kurtulamayan bu iflah olmaz gamsız kadar sası olabilir mi bir insan? “Bir de bu çıktı şimdi. Yetti ama artık.” Tabii, böyle ifadeler onu içten içe biraz titretiyor ama o daima her şeyi hemen unutuveriyor. Bunca önemli, güzel, yararlı şeyin durmaksızın aklından uçup gitmesine ancak onun gibi bir hayırsız izin verebilir. Sürekli meteliksiz olmak bir hayırsızlıktır. Bir zamanlar ormandaki bir tümseğin üzerinde öylece oturuyordu. Ne zamandı o? Görece üst mertebeden kadınlar onu daha ılımlı yargılıyorlar. Onda bir cüretkârlık gördükleri için olabilir mi acaba? Ya müdürlerin onunla tokalaşmaları? Bu çok tuhaf değil mi? Bu Haydut’la el sıkışmak?

Caddelerdeki yayaların aldırılmazlığı, “umurumda değilsiniz” cilığı, otomobilleri tedirgin ediyor. Çabucak bir şey daha söylemek istiyorum: Burada bana itaat etmeyen bir temsilcim var. Onu bu inatçı davranışlarıyla baş başa bırakmak istiyorum. Muhteşem bir biçimde unutacağım kendisini. Ama bu yetmezmiş gibi, şimdi bir de vasatın teki Edith’in nazarında bir başarı elde etti. Kendisi vasat olsa da, sahiplerine çağdaş bir görünüm kazandıran o şık şapkalardan birini takıyor. Ben de vasat biriyim ve öyle olduğuma da memnunum ama ormandaki tümseğin üzerinde oturan Haydut vasat değildi, yoksa kendi kendine şunları fısıldayamazdı: “Bir zamanlar aydınlık bir şehrin caddelerinde bir yamak ve düşler kuran bir vatansever olarak koşuşturup duruyordum. Eğer hafızam beni yanıltmıyorsa, bir defasında işverenim olan hanımefendinin isteği üzerine bir lamba fanusu ya da işte onun gibi bir şey getirmeye gitmiştim. O sıralarda yaşlı bir adamın başını bekliyor ve genç bir kıza, kendisinin yakınlığını kazanmadan önce nasıl biri olduğuma dair hikâyeler anlatıyordum. Şimdiyse işsiz güçsüz oturuyorum ve hakkaniyet yerini bulsun diye, bu durumdan yurtdışını sorumlu tutuyorum. Yurtdışında, istendiği zaman bir parça yetenek sergileyebileceğim dair verdiğim söz karşılığında, aylık maaş alıyordum. Ama sonra kültürle, ruhla vesaireyle uğraşacak yerde, kendimi oyalamanın peşine düştüm. Günün birinde velinimetim, dikkatimi durumun yakışıksızlığına çekti; bu yakışıksızlık, beni bundan böyle maddi olarak desteklemesinin imkânsızlığında yatıyor gibi görünmüştü ona. Bu beyan karşısında şaşkınlıktan neredeyse küçük dilimi yutuyordum. Zarif masamın başına, yani divana oturdum. Ev sahibem beni ağlarken buldu. ‘Endişe etme,’ diye konuştu. ‘Eğer her akşam kulaklarımı güzel bir okuma parçasıyla şenlendirirsen, sana mutfaktaki en kanlı pırzoları kızartırım, hem de hiçbir ücret almadan.

Haydut, burjuva toplum düzenine uyum sağlamayı beceremeyen bir iflah olmazın hikâyesidir. Romanla aynı adı taşıyan kahramanı, kendini keşfetme yolculuğunda daldan dala konan bir bohemdir. Beş parasız bir avare, gönül çelen bir densizdir; uğruna kadınlar ölür.

Birinci Dünya Savaşı'nın ardından herkesin mutluluğu aradığı 20'lerin tam ortasında, uçarlığın ve havailiğin altın çağında yazıldı *Haydut*. Ne ki dünya edebiyatındaki yerini, yazarının ölümünden sonra yayımlandığında alabildi. Robert Walser, *Haydut*'u minyatür bir elyazısıyla kâğıt parçaları üzerine yazmıştı ve önce mikrogram adı verilen bu yazının deşifre edilmesi gerekiyordu.

İsviçreli yazar Robert Walser'in *Haydut*'u, bugün modern edebiyatın önemli kilometre taşlarından biri olarak değerlendiriliyor.

Ernst Reuter Girişimi
Ernst Reuter Initiative
Kültürleştiren Dialog ve Anlayış İçin
Für Dialog und Verständigung der Kulturen

Kapak deseni: Karl Walser

canjayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN 978-975-07-2996-6

9 789750 729966